

KADIN ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI KARIYER ENGELLERİ ÜZERİNE BİR DOKÜMAN ANALİZİ

Aysel Yeřim OĖUZER¹
Dr. ÖĖr. Üyesi Pınar ÖZKAN²

ÖZET

Dünyadaki nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan, toplumun gelişmesinde önemli bir katkısı olan kadınların birçok alanda erkeklerle aynı statüde yer almaması önemli bir sorundur. Eğitim alanında öğretmenlik mesleğini seçen kadınların karşılaştıkları kariyer engelleri bu sorunların başında gelir. Bu çalışmanın amacı, kadın öğretmenleri karşılaştığı kariyer engelleri üzerine yazılmış makaleleri incelemektir. Bu amaçla řu sorulara da yanıt aranmıştır: İncelenen makalelerin yıllara, danışman unvanına, cinsiyetine göre dağılımı nedir? İncelenen makalelerin yayınlandıkları dergilerin oranına göre dağılımı nasıldır? İncelenen makalelerin yapıldığı bölge ve il dağılımı nedir? İncelenen makalelerin araştırma desenlerinin, örneklemlerinin ve veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır? Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak 2009-2020 yılları arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanlarında yayınlanmış olan 12 makale taranmış ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre Türkiye’de gerçekleştirilen araştırmaların en çok 2020, 2017, 2016, 2010 yılları olduğu ve çalışmalarının çoğunun İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Akdeniz Bölgesi; il olarak İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Bursa, Samsun, Adana, Mersin, Trabzon da yapıldığı, makalelerin tarama modelinde gerçekleştiği, genellikle nicel yöntemin kullanıldığı, makalelerin çoğunluğunda veri toplama araçlarından ölçek, kullanıldığı, örneklem grubunun genellikle kadın öğretmen ve erkek öğretmenle gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıca 12 makalede en çok kullanılan anahtar kelimeler kariyer, kadın öğretmenler, kariyer engelleri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kadın ÖĞretmen, Kariyer, Kariyer Engelleri, Doküman Analizi

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ORCID: 0000-0002-7683-8120, oguzeryesim@gmail.com

² İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Türkiye, ORCID: 0000-0002-7683-8120, pinar.mert@izu.edu.tr

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliř Tarihi/Received: 13/11/2022–Kabul Tarihi/Accepted: 11/01/2023

DOCUMENT ANALYSIS ON THE CAREER BARRIERS WOMEN TEACHERS ENCOUNTER

ABSTRACT

It is an important problem that women, who make up nearly half of the world's population and have an important contribution to the development of society, do not have the same status as men in many areas. Career barriers faced by women who choose the teaching profession in the field of education are among these problems. The purpose of this study is to examine the articles written on the career barriers faced by female teachers. For this purpose, answers were sought to the following questions: What is the distribution of the reviewed articles by years, title of consultant, and gender? What is the distribution of the reviewed articles according to the ratio of the journals in which they were published? What is the region and province distribution of the reviewed articles? What is the distribution of research designs, samples and data collection tools of the reviewed articles? In accordance with the purpose of the research, 12 articles published in Ulakbim, Dergipark, Google Scholar databases between 2009-2020 were scanned and analyzed by content analysis. According to the results obtained from the research findings, it is seen that the most of the studies carried out in Turkey are 2020, 2017, 2016, 2010 and most of the studies are in the Central Anatolia Region, Black Sea Region, Mediterranean Region; It was made in İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Bursa, Samsun, Adana, Mersin, Trabzon as provinces, the articles were made in the screening model, the quantitative method was generally used, the scale, one of the data collection tools, was used in the majority of the articles, the sample group was generally made up of female teachers and male teachers. seen. In addition, the most used keywords in 12 articles were career, female teachers, and career barriers.

Keywords: Female Teacher, Career, Career Barriers, Adocument Analysis

GİRİŞ

Dünya tarihine bakıldığında bir toplumun yapı taşı oluşturulan en önemli unsurların başında kadınlar gelmektedir. Dünyadaki nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan toplumun gelişmesinde ve kalkınmasında, sosyal kültürel ekonomik çalışmalarda, çocuğun eğitiminde, aile kavramının yüceltilmesinde kadınların rolü önemlidir. Buna rağmen kadınlar toplumsal ve ekonomik alanda erkeklerle aynı statüde görülmemiştir. Kadınlar, genellikle ikinci planda kalmıştır. Çocukların bakımıyla uğraşması ve evin işlerini görmesi gereken bir kimse olarak görülmüştür. Toplumsal yapının benimsediği gelenek ve göreneklerle bu bakış açıları kurallara dönüştürülmüş dini inançlarla bu düşünceler sağlamlaştırılmıştır. Bunun sonucunda kadın ekonomik, politik ve toplumsal hayatta geri planda kalmış; eğitim imkanlarından daha az faydalandırılmış ve hukuksal bazı hakları kısıtlanmıştır (Ayan, 2000:2). Bu durumun sebepleri ile toplumların yapısal özellikleri arasında manidar bir ilişki vardır. “Erkek egemen” kültüre dayalı (her alandaki) toplum ayrımcılığı, kadınların eğitim olanaklarından daha az yararlandırılması, kadının erkekten fizyolojik olarak farklılığı, yasal düzenlemelerdeki eksikler ve yanlışlıklar bu nedenlere örnek olarak gösterilebilir.

Günümüzün hızla akan iş hayatında yaşanan ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler bireylerin yaşamlarını doğrudan etkilemektedir. Sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi alanlarda gerçekleşen değişim, gelişim ve dönüşüm toplumu oluşturan tüm bireylerin niteliklerinde olduğu gibi sorumluluklarında da bazı değişimlere yol açmıştır. Bu değişim sürecinde, iş hayatında kadınların da yer alması erkekler kadar doğal kabul edilmeye başlanmıştır (Yogev, 1983). İş yaşamında 20. yüzyılla birlikte yaşanan bu değişimde, doğum kontrolünün kadınlara bırakılmaya başlanması; kadın-erkek eşitliğinin her alanda yasal hale gelmesi; büro/memur (white-collar) mesleklerinin çoğalması; part-time (secondary earner) iş imkânlarının artması; modern yaşam biçimlerine ilişkin tutum, değer ve tercihlerin ortaya çıkması gibi faktörler önemli rol oynamıştır (Hakim, 2006). Böylece toplumda kadınların ekonomik alanda var olma mücadelesi kariyer kavramını öğrenmesiyle başlamıştır.

Kariyer, bir insanın çalışabileceği yıllar boyunca herhangi bir iş alanında adım adım ve sürekli olarak ilerlemesi, deneyim ve beceri kazanması olarak tanımlanmaktadır (Aytaç,1997). Kariyer terimi yönetim bilimlerinde bir kişinin iş yaşamı boyunca öğrendiği iş pozisyonlarının bir dizin şeklinde farklı anlamlara gelerek kullanılır. Kariyer bir meslekte gelişme, ilerleme, yaşamın içinde var olup sıralanmış işler, meslek, iş içinde kişisel olarak sahip olunan tüm tutum ve davranışların bir bütünüdür. (Alaçam,2014).

Günümüz toplumunda kadınların yoğun olarak çalıştığı mesleklerin en üst basamaklarında öğretmenlik mesleği gelmektedir. En kapalı, muhafazakâr toplumda bile anne göreviyle özdeşleşen öğretmenlik kadınların yapabileceği meslek olarak kabul görmüştür. (Köstek, 2007). Kadınların yoğun bir biçimde bulunduğu Türk Eğitim Sistemi'nde öğretmenlik mesleği, günümüzde hala bir kadın mesleği olarak görülmektedir. Kadının doğasına ve annelik rolüne uygun olduğu düşünülen öğretmenlik, özellikle okul öncesi ve ilköğretim kademelerinde kadına daha fazla yakıştırılmaktadır. Bunların yanı sıra okul yöneticiliğinde kaynağın öğretmenlik olmasına karşın yönetimde kadınların sayısı oldukça düşüktür (Şahin, 2008: 28).

Kadın öğretmenler mesleklerinde mesleki gelişim gerçekleştirmede meslekte ilerleme sürecine girdiğinde bazı engellerle karşı karşıya gelmektedir. (Köstek,2007). Kadın öğretmenlerin mesleki süreçte kendilerini geliştirmenin önündeki engelleri ailevi, ekonomik sebepler, toplumsal sebepler çevreden kaynaklı sebepler, cinsiyet, çalışma saati, eğitim durumu, yaş ve medeni durum gibi diğer sebepler olarak sıralanabilir (Gündüz, 2010). Annelik ve iyi eş olma rollerinin yıllar boyu empoze edildiği kadınlar okuyup kendini geliştirecek zaman bulamamakta, mesleğin sıradan etkileri dışına taşabilecek hizmet içi eğitim programlarına, konferanslara, araştırma geliştirme projelerine ya da sendikal örgütlenme etkinliklerine mesafeli durmaktadırlar. Çelikten (2004) bu geleneksel rolleri benimseyen kadınlar, kamusal alandaki rollerini ikinci plana atmakta ve yönetici olmayı değil, öğretmen olmayı kendilerine daha uygun görmekte dirler. Ayrıca, kadınlar üst düzey yönetsel pozisyonlarda görev almak isterken eşlerinden yeteri kadar destek de görememektedirler. Türk toplumunda erkekler ev işleri ve çeşitli nedenlerden dolayı eşlerinin kendilerinden daha fazla evde bulunmalarını istemektedirler. Ayrıca kendilerinden daha fazla ücret alan, daha başarılı ve zeki eşler istememektedirler (Çelikten, 2005).

Evliliği ve çocuk sahibi olmayı, yöneticiliğin önündeki en önemli etmen olarak gösteren Çelikten'in (2004) yaptığı bir araştırmada, yaş ve medeni durumun kadınların kariyer geliştirme sürecindeki diğer önemli faktörlerden bazıları olduğunu göstermektedir. Bu araştırmada deneklerin (kadın yöneticilerin) demografik bilgilerine bakıldığında yöneticilik pozisyonunda olan kadınların yarısından fazlasının yaş ortalamasının 36–45 yaşları arasında olduğu, yine yarısından fazlasının evli olduğu ve bunlarında % 73'nün en az bir çocuğu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kariyer geliştirmede karşılaştıkları engellerin bir diğeri de okul yöneticilerin olumsuz davranış ve yaklaşımlarıdır. Yöneticilerin geleneksel, otokratik lider davranışı sergileyerek mesleğinde kendini geliştirmek isteyen öğretmene teşvik edici olmadığı ,rehberlik yapmadığı, kişisel egoyla olumsuz yaklaşım gösterdiği görülmektedir. Bu sebeple öğretmenler okul da ve okul dışında kendilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere katılma noktasında sorun yaşar. (İnandı, Uzun ve Yeşil, 2016). Toplumda erkek odaklı bir anlayışın hüküm sürdüğünü söylemek mümkündür. Erkek çalışanlara kişisel mesleki gelişime destek verecek eğitimlerin daha öncelikli verilmesi sıkça karşılaşılan bir durumdur. Kariyer yapan kadın öğretmenlere alışık olmayan veli, okul çalışanı öğrencilerin olumsuz düşüncelerinin varlığı , erkek öğretmenlerin olumsuz davranışları ve bu davranışların kadın öğretmenin gelişimine olumsuz etki yapması da çevre kaynaklı engellere örnek gösterilebilir.(İnandı vd., 2009).

Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri alanında pek çok araştırma yapılmasına rağmen yapılan alan yazın incelemesi sonucunda konuyla ilgili yazılan makaleler hakkında bir değerlendirme çalışmasının çok az olması bu çalışmanın ortaya çıkmasında önemli bir etken olmuştur. Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri ile ilgili olarak hangi konularda çalışmalara gereksinim duyulduğunun belirlenmesi ve çalışmaların bu alanlara yönlendirilmesi için bir içerik analizinin yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Daha sonra yapılacak çalışmalara yol göstermesi açısından Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri ilgili yapılan çalışmalarda çoğunlukla hangi yöntem, veri toplama araçları ve örneklem grupları vb. özelliklerin kullanıldığının belirlenmesi bu çalışmanın amaçlarından biridir. Bu amaçla aşağıdaki şu sorulara yanıt aranacaktır.

- 1) Türkiye'de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin yayın yıllarına göre dağılımı nasıldır?
- 2) Türkiye'de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin yayınladıkları dergilerin dağılımı nasıldır?
- 3) Türkiye'de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Türkiye'de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin danışman unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- 5) Türkiye'de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerdeki araştırmacıların cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?

6) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin çalışma gruplarının çalıştığı bölgelere göre dağılımı nasıldır?

7) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin çalışma gruplarının çalıştığı illere göre dağılımı nasıldır?

8) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin konu başlıklarına göre dağılımı nasıldır?

9) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelere kullanılan yöntemlere göre dağılımı nasıldır?

10) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerin örneklem dağılımı nasıldır?

11) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerde kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?

12) Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusu ile ilgili 2009-2020 yılları arasında incelenen makalelerde kullanılan anahtar kelimelerin dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması konularına yönelik açıklamalar bulunmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle yapılmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008). Araştırmanın amacına uygun olarak 2009-2020 yılları arasında “Kadın Öğretmenlerin Karşılaştığı Kariyer Engelleri” konusunda Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanlarında yayınlanmış 12 makale taranmış ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). İçerik analizi bir alanda var olan literatürü değerlendirmeye yardımcı olan bir yöntemdir (Falkingham and Reeves, 1998).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2019 yılları arasında “Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları engeller” konulu Türkiye’de yazılmış Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar tabanında yayınlanmış 12 makale oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar’da yapılan tarama sonucunda kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yapılan taramalar sonucunda 2009- 2020 arasında yazılan 12 makale örneklemini oluşturmuştur. Makale yayın yılı, araştırmacı unvanı, araştırmacıların cinsiyet dağılımı, çalışıldığı bölge ve il, bildiri olarak sempozyumda sunulma durumları, makalelerde kullanılan anahtar kelimelerin gruplandırılması, araştırmalarda benimsenen model ve kullanılan veri toplama araçları bakımından sınıflandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler kavramsallaştırılmış olup veriyi açıklayan temalar saptanmıştır. Toplanan her veri için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veriler içerik analizi ile incelenip veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere isim verilmiştir. Elde edilen kavramlar birbirleriyle bir tema altında sınıflandırılmıştır Kavram incelemeleri yapıp birbirleriyle ulaşılan makalelerin içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizi, basılı, görsel vb. materyallerin sistematik şekilde taranarak belli kategoriler bakımından tematik olarak analiz edilmesini kapsar. “İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227).

Bu çalışmada da verilerin içerik analizinin yapılmasında şu basamaklar izlenerek gerçekleştirilmiştir:

-İlk aşamasında araştırma evreninden belli bir örneklem seçilmiştir. Seçilen örneklemelerin içerikleri doğrultusunda kategori sistemine yerleştirilmiştir. Araştırma çalışma evreni Türkiye’de kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri olurken örneklem ise Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanından 2009-2020 yılları arasında yayınlanmış 12 makale oluşturmaktadır.

-Örneklem belirlendikten sonra çalışılacak 12 makalenin yayın yılı, danışman unvanı, araştırmacının cinsiyeti, çalışılan sahanın bölge -il dağılımı, kullanılan anahtar kelimelerin ve tez başlıklarının dağılımı, benimsenen model, kullanılan veri toplama araçları, çalışma örneklemini, sempozyumda bildiri olarak sunulan makalelerin dağılımı makalelerin yayımlandıkları dergilerin dağılımı analiz edilmiştir.

Araştırmada toplanan veriler kavramsallaştırmıştır. Toplanan her veri için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere isim verilmiştir. Veriyi açıklayan temalar saptanmıştır. Elde edilen kavramlar birbirleriyle bir tema altında sınıflandırılmıştır. Kavram incelemeleri yapıp birbirleriyle ulaşılan makalelerin içerik analizleri yapılmıştır.

-Genelleştirme ve soyutlaştırma aşamasında incelenen makaleler söz konusu olan anlamlar birleştirilmeye ve genelleştirilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri alanında 2009-2020 yılların arasında Türkiye’de yapılan 12 makalenin doküman analizleri sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiş ve araştırmanın alt amaçları doğrultusunda sunulmuştur.

Araştırmanın birinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalenin yayın yıllarının dağılımını belirlenmesidir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo:1 de gösterilmiştir.

Tablo 1: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalenin Yıllara Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Makalelerin Yayın Yılı	F	%
2020	2	16.66
2018	1	8.33
2017	2	16.66
2016	2	16.66
2013	1	8.33
2012	1	8.33
2010	2	16.66
2009	1	8.33
Toplam	12	100

Tablo1’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerde en yüksek yıl %16.66 (f=2) 2020, 2017, 2016, 2010 yılları; en az %8.33 ile 2018, 2013, 2012, 2009 yılı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makale yazarlarının cinsiyetine göre dağılımının belirlenmesidir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makale Yazarının Cinsiyete Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Makale Yazarların Cinsiyeti	F	%
Kadın	17	62.96
Erkek	10	37.03
Toplam	27	99.99

Tablo 2’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerde çalışan araştırmacıların cinsiyetine göre dağılımında %62.96 (f=17) ile kadın araştırmacılar %37.03 (f=10) ile erkek araştırmacılar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalenin yayınlandıkları dergilerin dağılımının belirlenmesidir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalenin Yayınlandıkları Dergilere Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Makalelerin Yayınlandığı Dergi İsimleri	F	%
The Journal of Academic Social Science Studies	1	8.33
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	8.33
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	8.33
e - international journal of educational research	1	8.33
Kastamonu Eğitim Dergisi	2	16.66
Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,	1	8.33
Eğitim Bilgileri Araştırma dergileri	1	8.33
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	8.33
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi	1	8.33
Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)	1	8.33
Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi.	1	8.33
TOPLAM	12	100

Tablo 3’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin yayınlandığı dergilerin oranına bakıldığında %16.66 (f=2) ile Kastamonu Eğitim Dergisi’nin en fazla olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark, Google Scholar, veri tabanında incelenen 12 makalenin yazarlarının unvanlarına göre dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makale Yazarlarının Unvanlarına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Yazar Unvanları	F	%
Prof	1	3,70
Yardımcı Doçent	6	22,22
Araştırma Görevlisi	3	11,1
Doktor (Okutman)	7	25,92
Meb (Öğretmen)	8	29,62
Meb (Müdür Yardımcısı)	1	3,70
Yüksek Lisans Öğrenci	1	3,70
Toplam	27	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi Türkiye'de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin yazar unvanları incelendiğinde %29.62 (f=8) ile milli eğitim bakanlığında öğretmen kadrosu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. İkinci olarak %25.22 (f=7) ile doktor unvanlı yazarların olduğu bunu sırayla %22.22 (f=6) ile yardımcı doçent unvanı %11.1 (f=3) ile araştırma görevlisi unvanı takip etmektedir. Son sıralarda %3.70 (f=1) oranında prof, milli eğitim müdür yardımcısı ve yüksek lisans öğrencisi olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın beşinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark, Google Scholar, veri tabanında incelenen 12 makalenin çalışma gruplarının illere göre dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bilgiler Tablo 5' te verilmiştir.

Tablo 5: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalenin Çalışma Gruplarının İllere Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

İller	F	%
İstanbul	2	5.71
Ankara	2	5.71
İzmir	2	5.71
Kayseri	2	5.71
Rize	1	2.85
Erzincan	1	2.85
Bursa	2	5.71
Samsun	2	5.71
Adana	2	5.71
Mersin	2	5.71
Hatay	1	2.85

Erzurum	1	2.85
Trabzon	2	5.71
Elazığ	1	2.85
İzmit	1	2.85
Gaziantep	1	2.85
Şanlıurfa	1	2.85
Mardin	1	2.85
Malatya	1	2.85
Kars	1	2.85
Aydın	1	2.85
Manisa	1	2.85
Giresun	1	2.85
Burdur	1	2.85
Niğde	1	2.85
Konya	1	2.85
Toplam	35	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi Türkiye'de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin çalışma gruplarının illere göre dağılımı incelendiğinde %5.71 (f=2) ile İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Bursa, Samsun, Adana Mersin, Trabzon illerinde daha fazla olduğu belirlenmiştir. Sonrasında %2.85 (f=1) ile Rize, Erzincan, Hatay, Erzurum, Elazığ, İzmit, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Malatya, Kars, Aydın, Manisa, Giresun, Burdur, Niğde, Konya gelmektedir.

Araştırmanın altıncı alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark, Google Scholar, veri tabanında incelenen 12 makalenin çalışma gruplarının coğrafi bölgelere göre dağılımlarını belirlemektir. Bu amaçla edinilen bilgiler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalenin Çalışma Gruplarının Coğrafi Bölgelere Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Coğrafi Bölgeler	F	%
Marmara Bölgesi	5	14.28
Karadeniz Bölgesi	6	17.14
Ege Bölgesi	4	11.42
İç Anadolu Bölgesi	6	17.14
Akdeniz Bölgesi	6	17.14

Doğu Anadolu Bölgesi	5	14.28
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	3	8.57
Toplam	35	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin çalışma gruplarının coğrafi bölgelere göre dağılımı incelendiğinde %17.14 (f=6) ile Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Akdeniz Bölgeleri ilk sırayı paylaşmaktadır. Bu bölgelerin ardından %14.28 (f=) ile Marmara Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi gelmektedir. En az çalışılan bölge %8.57 (f=3) Güneydoğu Anadolu Bölgesi yer almaktadır.

Araştırmanın yedinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalenin konu başlıklarına göre dağılımlarını belirlemektir. Bu amaçla edinilen bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo7: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalenin Konu Başlıklarına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımı

Konu Başlıkları	F	%
Okul Yöneticiliği Yolunda Kadın Öğretmenlerinin Karşılaştığı Kariyer Engelleri Üzerine Bir Uygulama	1	8.33
Kadın Öğretmenlerin Yöneticiliğe Bakış Açılarının incelenmesi	1	8.33
Kraliçe Arı Sendromu Bağlamında Kadın Öğretmenlerin Kadın Yöneticilere İlişkin Görüşleri	1	8.33
Sınıf Öğretmeni ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Yöneticiliğinde Cinsiyet Ayrımcılığına Yönelik Tutum ve Görüşleri	1	8.33
Öğretmen Adaylarının Kariyer Kararlarının Algılanan Kariyer Engelleri ve Kariyer Geleceği Açısından İncelenmesi	1	8.33
Kadınların Müdür Olmalarının Önündeki Cam Tavan ve Cam Tavanı Aşma Stratejileri’ne İlişkin İlköğretim Okulu Müdürlerinin Görüşleri	1	8.33
Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri İle İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki	1	8.33
Kadın Öğretmenlerin Kariyer Geliştirme Engelleri	1	8.33
Orta Öğretimde Görev Yapan Kadın Öğretmenlerin Yöneticilik Taleplerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri	1	8.33
Öğretmen Algılarına Göre Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi	1	8.33
Kadınların Yönetici Olma İsteğinde Personel Güçlendirme Uygulamalarının Etkisi	1	8.33
Kadın Öğretmenlerde İş – Yaşam Dengesi ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	1	8.33
Toplam	12	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin konu başlıklarının dağılımı %8.33 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın sekizinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalede kullanılan araştırma yöntemlerin dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalede Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

İncelenen Yöntem	F	%
Nicel yöntem	9	75
Nitel yöntem	3	25
Toplam	12	100

Tablo 8’ de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin sıkça kullanılan araştırma yöntemi %75 (f=9) nicel yöntem olarak bulunmuştur. %25 oranında ise nitel yöntemin kullanıldığı görülmüştür.

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalede kullanılan örneklem gruplarının dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalede Kullanılan Örneklem Gruplarının Dağılımına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Örneklem	F	%
Kadın Öğretmen	2740	60.55
Erkek Öğretmen	1084	23.95
Kadın Müdür	4	0.08
Erkek Müdür	6	0.13
Kadın Öğrenci	498	11.00
Erkek Öğrenci	193	4.26
Toplam	4525	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede toplam (f=4525) örneklem ile çalışılmıştır. Örneklem grubu içerisinde en yüksek dağılım %60.55 (f=2740) ile kadın öğretmenler olarak belirlenmiştir. İkinci sırada %23.95 (f=1084) ile erkek öğretmenler yer alırken üçüncü sırada %11.00 (f=498) kız öğrenci ve sonrasında %4.26 (f=193) erkek öğrenci, %0.13 (f=6) erkek müdür ve %0.08 (f=4) ile kadın müdür yer almıştır.

Araştırmanın onuncu alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalede kullanılan veri toplama aracının dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 10 da göstermiştir.

Tablo 10: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında İncelenen 12 Makalede Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Veri Toplama Araçları	F	%
Anket	2	14.28
Ölçek	7	50
Görüşme tekniği	3	21.42
Literatür taraması	2	14.28
Toplam	14	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede kullanılan veri toplama araçlarının dağılımına bakıldığında %50 (f=7) oranında ölçek aracının sıklıkla kullanıldığı görülür. Sonrasında %21.42 (f=3) görüşme tekniği , %14.28 (f=2) anket ve literatür taraması kullanılmıştır.

Araştırmanın onbirinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalenin bildiri olarak sunulanların dağılımını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 11’ de gösterilmiştir.

Tablo11:2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında Yazılan Makalelerin Sempozyumlarda Bildiri Olarak Sunulma Dağılımına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları:

Bildiri olarak sempozyumda sunulan makale	F	%
Bildiri sunulan makale	4	33.33
Bildiri sunulmayan makale	8	66.66
Toplam	12	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin %33.33 (f=4) oranında bildiri olarak sunulduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın onikinci alt amacı 2009-2020 arasında Ulakbim, Dergipak ve Google Scholar veri tabanında incelenen 12 makalede kullanılan anahtar kelimelerin oranını belirlemektir. Bu amaçla elde edilen bulgular Tablo 12’ de gösterilmiştir.

Tablo12: 2009-2020 Yılları Arasında Kadın Öğretmenlerin Karşılaştıkları Kariyer Engelleri Alanında Yazılan 12 Makalede Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımına Göre Sıklık Düzeyi ve Frekans Dağılımları

Anahtar kelime	F	%
Kadın	3	6.66
Öğretmen	2	4.44
Kariyer	4	8.88
Yönetim	2	4.44
Kariyer engelleri	4	8.88
Yönetici	3	6.66
Kadın yönetici	3	6.66
Kraliçe arı sendromu	1	2.22
Kadın öğretmen	4	8.88
Cinsiyet ayrımcılığı	1	2.22
Cam tavan sendromu	2	4.44
Kariyer geleceği	1	2.22
Kariyer kararı	1	2.22
Öğretmen adayları	1	2.22
Kadın müdürlerin engelleri	1	2.22
İş doyumu	1	2.22
Kariyer geliştirme	1	2.22
Cinsiyet kalıp yargılar	1	2.22
Kariyer engeli	1	2.22
Okul yönetimi	1	2.22
Kadın okul yöneticileri	1	2.22
Yöneticilik talebi	1	2.22
Kariyer yapma	1	2.22
Personel güçlendirme	1	2.22
İş yaşam dengesi	1	2.22
İş performansı	1	2.22
Ortaokul	1	2.22
toplam	45	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede kullanılan anahtar kelimelerin oranına bakıldığında toplam 45 anahtar kelime kullanılmıştır. Kullanılan anahtar kelimelerin sıklık oranlarına bakıldığında en fazla %8.88 (f=4) oranında kariyer, kariyer engelleri, kadın öğretmen olduğu görülmektedir. İkinci olarak %66 (f=3) kadın, yönetici, kadın yönetici olduğu bulgusu bulunmuştur.

TARTIŞMA, SONUÇ, ÖNERİLER

Tartışma

Toplumda varlığını sürdüren kadın çalışma yaşamında gerek gelenek ve göreneklerin getirdiği kurallar gerekse toplumun yüklediği normlar neticesinde erkeklerin elde ettiği statüden daha geride kalmışlardır. İş yaşamlarında birçok kariyer engeli ile karşılaşmışlardır. Hizmet sınıflarından biri olan öğretmenlik mesleğinde sayıları erkeklerden fazla olmasına rağmen bu durum değişmemiştir. Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri toplumun gelişmişlik seviyesine ket vurması sebebiyle araştırmacıların dikkatini çekmiştir Türkiye’de ve dünyada kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri ile ilgili yapılan saha çalışmaların varlığı bilinmektedir.

Araştırmanın 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda Ulakbim, Dergipark ve Google Scholar veri tabanından alınan 12 makalenin yayın yıllarında en yüksek yıl %16.66 oranında 2020, 2017, 2016, 2010 yıllarında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. (Güven ve Uçar 2019) ‘ın Kadınların karşılaştıkları Kariyer engelleri ile ilgili yaptığı doküman analizi çalışmasında elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri alanında incelenen 12 makale yazarının cinsiyete çalışmalarda kadın araştırmacılar %62 oranında olduğu bulgusuna ulaşılmıştır Bu bulgu Çilci (2021)’in Türkiye’de 2000-2019 Yılları Arasında Cam Tavan Kavramı İle İlgili Yayınlanmış Tezlerin Betimsel Analizi” başlıklı çalışmasıyla örtüşmektedir. Bu çalışmada yazarların büyük çoğunluğunu Yüksek lisans ve doktora tez kadın yazarlarının oluşturduğu görülmektedir.

Kadın öğretmenlerin karşılaştığı kariyer engelleri konusunda incelenen 12 makalenin çalışma grubunun hangi sahalarda çalıştığına bakıldığında %17 İç Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu orana bakıldığında Marmara Bölgesi, Ege , Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde daha az saha çalışması yapıldığını söyleyebiliriz. Bu bulgu İnandı ve Özkan (2010) “Kadın Öğretmenlerin Kariyer Geliştirme Engelleri” başlıklı araştırmasının sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada çalışma sahasında Akdeniz Bölgesi olduğu görülmektedir. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin çalışma gruplarının illere göre dağılımı incelendiğinde toplam 35 il içerisinde %5.71 İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Bursa, Samsun, Adana , Mersin, Trabzon illerinde daha fazla olduğu belirlenmiştir.

İnandı ve Özkan (2010) “Kadın Öğretmenlerin Kariyer Geliştirme Engelleri” başlıklı araştırmasının sonucuyla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada çalışma gruplarının Adana, Mersin, Hatay illerinde yapıldığı görülmektedir. Bu illerde çalışmaların yoğun olması nüfusun dağılımının fazla olmasına ve okullaşma oranının yüksekliği ile ilgili olabileceğini söylemek mümkündür. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin sıkça kullanılan araştırma yöntemi %75 nicel yöntem olarak bulunmuştur. %25 oranında ise nitel yöntemin kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Arık ve Türkmen (2009) çalışmasında nicel araştırma türlerinin (%68) nitel araştırmalara (%19) oranla daha fazla kullanıldığını sonucuyla örtüşmektedir. Nitel araştırmaların derinlemesine bir araştırma gerektirmesi, uzun zamanda verilerinin toplanması ve çözümlenmesi ayrıca toplanan verilerin çözümlenmesinin daha büyük çaba gerektirmesi, araştırmacıların nicel çalışmaları tercih nedeni olarak sayılabilir. Ancak okumanın niteliğinin, okuma ile ilgili sorunların daha sağlıklı bir biçimde ortaya konulabilmesi için nitel araştırmalara yer verilmesi yararlı olacaktır.

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede toplam (f=4525) örneklem ile çalışılmıştır. Örneklem grubu içerisinde en yüksek dağılım %60.55 (f=2740) ile kadın öğretmenler olarak belirlenmiştir. Bu sonuç Yıldırım ve Ercoşkun (2019) “Kadın öğretmenlerin Yöneticiliğe bakış açısının İncelenmesi” başlıklı araştırma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir. Bu çalışmada örneklem olarak 241 kadın ile çalışılmıştır. Bu durum konunun bayan araştırmacıların daha çok ilgisini çekmiş olabileceğini söylemek mümkündür. Örneklemde olduğu gibi çalışmada grubunun çoğunluğunu bayan öğretmenler oluşturmaktadır. Eğitim alanında, kadınların yoğun olarak çalıştıkları mesleklerin başında öğretmenlik gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre ilkökul, ortaokul ve genel liselerde öğretmenlerin yaklaşık %40’nı kadın öğretmenler oluşturmaktadır (Altınışık, 1995). Bu durum örneklem grubunun çoğunluğunun bayan öğretmenlerden seçilmesine bir sebep olabilir. Ayrıca çalışmalarda örneklem grubunun çoğunluğunun bayan öğretmenlerden oluşmasında daha objektif sonuçların çıkmasını hedeflediği söylenebilir. Kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri alanında ileride yapılacak olan çalışmalarda araştırmacıların kapsam geçerliliğini arttırmak için milli eğitim bünyesinde yönetici konumundaki kadın ve erkek öğretmeni dahil ederek örneklemeleri genişletmesi daha verimli çalışmaların ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede kullanılan anahtar kelimelerin oranına bakıldığında toplam 45 anahtar kelime kullanılmıştır. Kullanılan anahtar kelimelerin sıklık oranlarına bakıldığında en fazla %8.88 (f=4) oranında kariyer, kariyer engelleri, kadın öğretmen olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu İnandı ve Tunç (2012) “Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri ile İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı çalışmasında kullandığı “kariyer engelleri”, “kadın öğretmenler anahtar kelimelerin kullanıldığını görmekteyiz. Bu yazılan 12 makalenin içeriğinin kadın öğretmenler, kariyer ve kariyer engelleri başlıklarının açıklayışı bir şekilde ele alındığını söyleyebiliriz. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin %33.33 (f=4) oranında bildiri olarak sunulduğu belirlenmiştir.

Sonuç

Araştırmanın 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda Ulakbim, Dergipark, Google Scholar veri tabanından alınan 12 makalenin genel sonuçlarına bakıldığında Türkiye’de gerçekleştirilen çalışmaların yayın yıllarında en yüksek yıl %16.66 oranında 2020, 2017, 2016, 2010 yıllarında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerde çalışan araştırmacıların %62.96 kadın araştırmacılar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kadın öğretmenlerin karşılaştığı kariyer engelleri konusunda incelenen 12 makalenin çalışma grubunun %17 İç Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan makalelerin çalışma gruplarının illere göre dağılımı incelendiğinde toplam 35 il içerisinde %5.71 İstanbul, Ankara, İzmir, Kayseri, Bursa, Samsun, Adana , Mersin, Trabzon illerinde daha fazla olduğu belirlenmiştir. Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalenin sıkça kullanılan araştırma yöntemi %75 nicel yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede toplam (f=4525) örneklem ile çalışılmıştır. Örneklem grubu içerisinde en yüksek dağılım %60.55 (f=2740) ile kadın öğretmenler olarak belirlenmiştir. Örneklemde olduğu gibi araştırmada grubunun çoğunluğunu bayan öğretmenler oluşturduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de 2009-2020 yılları arasında kadın öğretmenlerin karşılaştıkları kariyer engelleri konusunda yazılan 12 makalede kullanılan anahtar kelimelerin oranına bakıldığında toplam 45 anahtar kelime kullanılmıştır. Kullanılan anahtar kelimelerin sıklık oranlarına bakıldığında en fazla %8.88 (f=4) oranında kariyer, kariyer engelleri, kadın öğretmen olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneri

Kadın öğretmenlerin karşılaştığı kariyer engelleri konusunda Ulakbim Dergipark ve Google Scholar veri tabanından sayı olarak az makaleye ulaşılmıştır. İlerleyen yıllarda bu alanda yapılacak çalışmaların daha çok veri tabanından geniş bir yıl aralığı ile ele alınması araştırma dünyası için büyük bir kazanç olacaktır. Örneklem boyutunda kadın öğretmen ve erkek öğretmenlerin yanı sıra kadın ve erkek okul yöneticileri, şube müdürleri ilçe ve il müdürlerinin de yer aldığı araştırmalar yapılmalıdır.

Kadın öğretmenlerin karşılaştığı kariyer engelleri çalışmada nitel yöntemin yanında nicel yöntem ya da karma yöntemin kullanılması araştırma için önem arz etmektedir. Araştırmaların çoğunluğu İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Akdeniz Bölgesinde yapılmıştır. İlerleyen yıllarda kadın öğretmenlerin kariyer engelleri alanında yapılacak çalışmalarda Türkiye’nin diğer coğrafi bölgelerinde yoğun olarak çalışma sahası olarak belirlenmelidir. Kadın Öğretmenlerin kariyer engellerine sebepleri daha geniş açıdan ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Alaçam, B. (2014). Akademisyen Hemşirelerin Kariyer Engelleri, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Ayan, Ferda. 2000. Bayan Öğretmenlerin Yöneticilikleri ve Öğretmen Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. On sekiz Mart Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aytaç, S. (2001). Çift kariyerli esler ve çalışma yaşamındaki yeri. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Conner, N.L. ve Sharp, W. L.(1992). Restructuring schools: will there be a place for women?. 3 Mayıs 2006 tarihinde adresinden alınmıştır
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage
- Çelikten, M.(2004). Bir müdürün günlüğü, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, 2004, 123-135.
- Çelikten, M . (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 1 (19) , 207-237.
- Çilci,T. (2021). Türkiye’de 2000-2019 Yılları Arasında Cam Tavan Kavramı İle İlgili Yayınlanmış Tezlerin Betimsel Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Falkingham, L. T. ve Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R & D at the section level. Scientometrics, 42(2), 97-120.
- Gündüz, Y. (2010).”Öğretmen Algılarına Göre Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engellerinin İncelenmesi” Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, Cilt:10 Sayı:1 ,Haziran-2010, ss.134-142.
- Hakim, C. (2006). Women, careers, and work-life preferences. British Journal of Guidance & Counselling, 34(3), 279–294.
- Hudson, J. ve Rea, D. (1998). Teacher’s perceptions of women in the principalship. A current perspective. Advancing Women In Leadership. 1 Haziran 2006 tarihinde <<http://www.advancingwomen.com/awl/summer98/HUD.html>> adresinden alınmıştır
- İnandı, Y., Özkan, S., Peker, S., ve Atik, Ü. (2009). Kadın öğretmenlerin kariyer geliştirme engelleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 77-96.
- İnandı, Y. ve Tunç, Binalı (2012).” Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri İle İş Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki”.Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi,Cilt 2 Sayı 2, Aralık 2012, ss.204-222.
- İnandı, Y., Uzun, A. ve Yeşil, H. (2016). The relationship between principals’ leadership styles and their efficacy in change management. Journal of Educational Sciences Research, 6(1), 191-209.
- Kocacık, F.- Gökçaya, V.B., “Türkiye”de Çalışan Kadınlar ve Sorunları”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt.6, Sayı.1, Sivas, 2005.
- Köstek,H. (2007). “Resmi İlköğretim Okullarında Çalışan Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine Göre, Kadın Öğretmenlerin Kariyer Engelleri”.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sahin, M.(2008), “Effect of Surface Roughness on Weldability in Aluminium Sheets Joined by Cold Pressure Welding”, Industrial Lubrication and Tribology, Volume 60, Issue: 5, 2008, pp: 249-254.
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis.

- Yıldırım, A. ve Erguvan, Muhammed Hanifi (2019). Kadın Öğretmenlerin Yöneticiliğe Bakış Açılarının İncelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 53, 2020,164-182.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H., (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yogev, S. (1983). Judging the Professional women: changing research, changing values. Psychology of Women Quarterly, 7(3), 219-234.